

Blik

Louise is altijd een trots mens geweest. Borsten vooruit, voilà, wie maakte haar wat. Gewoon een lekker wijf. Maar nu kijkt niemand meer naar haar. Nou ja, ze kijken wel, maar anders. In de glazen ruit waar ze tegenover zit, ziet ze vaag haar omtrek: kapsel in pieken stijf rechtop, alsof ze een jongetje is. Zo'n Joffrie of Bo, of hoe die kinderen tegenwoordig ook allemaal heten. Met gel in hun kuif en van die roze wangetjes en truitjes of spencertjes over hun overhemdjes. Kleine heertjes. Nog een luier in hun broek en lopen kunnen ze net. Als ze aan de hand van hun ouders voorbijkomen, kijken ze met hun heldere ogen in die van haar en vragen met stemmetjes die de lucht inschieten, of zij nou "Pita Smeerpoets" is. Of, nog erger: "de luie dochter uit het sprookje van vrouw Holle".

Ach, toen zij klein was, liep zij er toch ook vaak opgedoft bij. Met haren nog warm van de krultang, een strik groter dan haar hoofd en voeten gestoken in witte kousen en lakschoenen. Als er modder op straat lag, tilden ze haar op. Dan legde ze haar armpjes om hun nek en gaf ze kleine kusjes die in het niet vielen bij de klapzouen van vader, ooms en tantes. Ze drukten haar een cent in haar handen om aan de blinde orgelman te geven en gierden van het lachen als ze de munt dan in de lucht gooide en "vangen!" riep. Haar kon je het niet kwalijk nemen. Moeder dood en dan die oogjes. Het arme kind.

Ze hadden haar het liefst in een doosje willen doen.

Het is stervenskoud.

Ze draagt een jurk over haar trainingspak, daarover een vest en daaroverheen weer een jas. Haar slaapzak gebruikt ze overdag als zitkussen. Schoenen en sokken heeft ze uitgedaan zodat haar voetwonden goed zichtbaar zijn. Alles voor de euro. Ze rookt haar shaggies, drinkt haar sherry uit de fles. Mensen komen voorbij om een van de winkelwagens te pakken, die geparkeerd staan in een lange rij. Als ze hun hoofd opzij moeten draaien om niet tegen elkaar aan te botsen en per ongeluk haar blik ontmoeten, zweven hun ogen snel weg naar de bovenkant van de tegelmuur waar ze tegenaan leunt. De linoleumvloer waarop zij zit, haar troon, oogt net als zij, vol ingewreven vuil. Ze is een vlek, als staar in ogen.

De zon gaat onder en de winkel sluit. Met moeite doet ze haar schoenen aan en zet haar bril op. De poten zijn tweemaal gebroken en met tape aan elkaar geplakt, een glas is gebarsten. Ze moet op zoek naar een schuilplaats voor de nacht. Ze loopt de hele kade af waar elke plek al is bezet. Ze zou eens naar een andere stad moeten gaan, maar ze durft het niet.

Als ze de hoek om slaat staat ze meteen voor de ingang van het parkje. Binnen de hekken trillen de geel-oranje vlekken van een vuur en in het licht daarvan schaduwen die bewegen: warmte en drank. Er klinkt gemurmel, opflakkerend gelach. Ze hoort een donkere stem die nieuw voor haar is en loopt het pad op.

'Een mooie vrouw is verplicht haar schoonheid met anderen te delen.'

De woorden komen uit de mond van een man die, voorover gezeten, met beide handen tussen zijn benen woelt. Ze kijkt naar hem met dichtgeknepen ogen. Zo te zien is zijn haar nog vol, boven wat haar een sjeke jas lijkt. Een zuiver wollen met van die handgemaakte knoopsgaten die zij vroeger op school nooit heeft kunnen maken.

Als hij een blik tevoorschijn tovert, ziet ze dat het een tas is waarin zijn handen roerden.

Louise stopt snel haar bril in haar zak, loopt op de bank af en gaat naast hem zitten. De man trekt zorgvuldig het lipje van "de halve liter" open, laat tegelijk met het bier zijn adem los en neemt een forse teug.

‘Alsof een engeltje op je tong piest.’ Hij knipoogt naar haar en zij glimlacht terug, steekt haar hand al uit.

‘Louise.’

‘En...is je mooiewijvenpies lekker, Dirkie? Louise schrikt, herkent de stem meteen: Gerda. Ze zit op een bankje even verderop en torst in haar linkerhand, die gehuld is in een wollen handschoen, een halfvolle fles wijn van een onduidelijk merk. Haar ogen kijken stekend naar Louise en haar lippen bewegen nu zonder geluid. Louise probeert de woorden van die lippen te lezen: Mooie wijven en, harder nu, ‘Je heb er niks an, an al die mooiigheid.’

Gerda is, net als zij, ooit mooi geweest. Haar haardos is nog steeds dik, maar vuilgrijs, vol klitten. De parmantige stand van haar hoofd wordt veroorzaakt door een strak geknoopte wollen shawl, die moet verhinderen dat haar hoofd op haar dunne nek heen en weer tolt. De eens zo mooie lippen zijn naar binnen gevallen.

Zo erg is het bij Louise nog niet. Ze kan nog lachen met haar eigen tanden, ook al mist ze een paar kiezen. Ooit heeft ze gedacht dat Gerda haar vriendin kon zijn, dat ze samen sterker stonden in de nacht. Ze herinnert zich die avond dat ze samen optrokken, de keer met de twee flessen die Louise net bemachtigd had. Toen ze op waren ontdekte ze Gerda’s gehoer en gesnoer met iedereen die maar wat te drinken had. Over haar rug.

‘Doe je benen wijd, meid, voor het betere jolijt.’ Dat riep ze bij elke kerel die hun kant opkwam. Louise was weggelopen, zover mogelijk van de schreeuwende Gerda vandaan.

Misschien kan ze bij Dirk blijven. Ze gaat wat dichterbij hem zitten. Hij geeft haar het blik en ze drinkt. Het weë bier glijdt ongemakkelijk haar keel in. Ze boert, slaat haar hand voor haar mond en als ze opkijkt ziet ze weer die stekende ogen van Gerda.

‘Kijk jij maar uit!’

Louise wil haar middelvinger opsteken, een gebaar dat ze zich heeft aangeleerd, maar ze houdt zich in. Dirk lijkt een nette man.

Ze ziet hoe Gerda een forse haal neemt van het shagje, dat als een nat strootje tussen de vingers van haar linkerhand hangt. De hoest die daarop volgt klinkt alsof het vuur in haar longen is geslagen.

Dirk neemt nog een paar flinke slokken uit zijn blik en knijpt het tenslotte zorgvuldig in elkaar.

‘Ik heb mezelf voorgenomen om vandaag matig aan te doen.’ Hij zegt het luid en langzaam, tegen niemand in het bijzonder, maar Gerda neemt de handschoen op.

‘Matig aan te doen. Ken jij dat dan? Horen jullie dat, jongens, matig en Dirk. Ik lach me rot.

Kapitalen heeft ie verzopen, dokter Dirk. Wie snapt dat? Als ie mij maar een beetje had gegund, nou dan zat ik hier niet. Dan zat ik in het Americain met een theecomplot.’ Er wordt luid gelachen om haar grap.

De meeste mannen -ze zijn in de meerderheid-, slaan zich luid hoestend op de knieën en nemen een slok met tevredenheid.

‘Rot was je altijd al, Gerda.’ Dirk staat driftig ademend voor haar bankje. ‘Ik ben het wel zat, hè. Laat me met rust, jij.’

‘Ja. Dirk,’ Gerda kijkt hem uitdagend aan. ‘Maar eerst op je knieën.’

‘Je bent slecht, in- en inslecht.’ Hij pakt de tas, waarin nog een restant van zijn voorraad verborgen is, pakt Louise bij de hand en trekt haar mee.

‘Je weet toch wel wie dat is, hè!’ Gerda schreeuwt het hun achterna. ‘De koningin van het bal is dat, hè en de prinses tegelijk.’

‘Allemaal jaloezie.’ Dirk zegt het tegen niemand in het bijzonder. Louise kijkt opzij. Hij loopt enigszins voorover, maar zijn ogen zijn helder en hij heeft een gezonde buitenkleur.

‘Waar wil je naar toe?’ Hij vraagt het, nog steeds zonder haar aan te kijken en wacht haar antwoord niet af. ‘Een beetje slapen zou je goed doen. Mij trouwens ook.’

Louise knikt.

‘Misschien is er verderop in het park nog plek?’

‘Ik weet een boot, dat is beter. Een maat van me, die met vakantie is.’

De boot ligt aan het Singel. Als ze het kleine trapje naar de buik van het schip afdalen is de eerste reactie die Louise heeft “omkeren”. Het stinkt er verschrikkelijk. Hun voeten raken verstrikt in de troep.

Dirk maakt vuur met een aansteker, Louise zakt door haar knieën. Op de vloer ligt een oude pers die bezaaid is met lakens en dekens, in elkaar gedraaid, vochtig en bestrooid met een lading huisvuil van een tienkoppig gezin.

‘Die maat van je is zeker al lang met vakantie?’

‘Nou ja,’ Dirk aarzelt, ‘ik dacht misschien kan je een beetje opruimen. Daar ben ik niet zo goed in.’

‘Heb je die Gerda niet gehoord?’ Toch begint ze.

Ze pakt het vloerkleed bij twee punten vast en gebaart Dirk hetzelfde te doen met de overgebleven twee. Ze schudden, rollen de troep in het kleed tot een lange worst en keilen die zo het water van de gracht in. ‘Nu kan je je kont tenminste weer keren.’

Louise laat zich op de vloer zakken. Ze is moe. Ineens. Ze trekt haar schoenen uit en stapt in haar slaapzak.

‘Wel kaal zo.’ Dirk staat naast haar, zijn lange gestalte half voorovergebogen onder het lage plafond. ‘Kan ik niet bij je in die zak?’

Louise houdt haar adem in. Vaag herinnert ze de eerste zin uit zijn mond over schoonheid en de verplichting te delen. Ze doet of ze slaapt en na een paar minuten hoort ze Dirk rommelen in de kajuit. Door haar oogharen ziet ze hem slepen met een oude rotan stoel en een deken. Hij zet de stoel naast haar neer en laat zich erin glijden. De plastic zak met zijn voorraad zet hij aan zijn voeten. Buiten piept een enkele meerkoet op zoek naar zijn nest, klinkt het geruis van een fietser die voorbijkomt en heel ver weg glijdt een schreeuw door de nacht. Louise haalt een hand tevoorschijn uit haar slaapzak en klopt zachtjes op zijn voet.

De rotanstoel kraakt en dan sist het opentrekken van een blik.

‘Weltrusten, prinsesje, slaap lekker. Het paard is gestald. En die voetjes...daar gaan we morgen wat aan doen.’

Louise ademt uit en draait zich om, een glimlach rond haar lippen.

*

‘Zeg maar wat je lekker vindt’.

Louise kijkt omhoog naar haar oom. Hij lijkt op de boom in de tuin, die met de lange donkere stam zonder blaadjes en vogels. Hij heeft de koektrommel in zijn hand.

‘Drop!’

‘Waarom wil dat kind niet gewoon een koekje uit de trommel? Leida...Hebben we drop in huis?’

‘Nee.’ Tante Leida komt naar binnen, buiten adem. Ze ziet haar man, de bekende rode rondjes op zijn jukbeenderen. Hij verwent dat kind te veel.

Louise ontbloot haar kleine tanden, knijpt haar ogen tot spleetjes en laat haar hoofd ver achterover knikken. Ze steekt haar handen uit naar boven.

‘Draaien.’

‘Nee!’ Haar tante zegt het met trillende stem.
Louise opent haar ogen en kijkt, haar hoofd nog in dezelfde stand, naar het plafond.
‘Vliegen’. Het klinkt zacht.
Tante kijkt omhoog. Geen vlieg te zien. Het is er helemaal niet de tijd voor.
‘Spin?’ probeert ze.
Louise begint te springen.
‘Je bent toch niet bang voor een spinnetje’, zegt oom, ‘zo ken ik je niet.’
Al springend schudt Louise wild haar hoofd.
‘Touw’, roept zij hijgend. ‘Draaien.’
‘Hou op Louise, ga op de kruk zitten.’
Tante pakt de koektrommel, haalt de deksel eraf en wijst: ‘Die vind je lekker, neem’.
‘Drop’, zegt het kind.
Oom haalt zijn schouders op. Als hij wegloopt is er niets meer dan een lichtstreep.

*

Het is nog vroeg, de kale takken van de bomen hangen glinsterend boven de straten en de grachten van de stad. Met de warmte komt ook het vocht los.
Louise wordt wakker door het getiktak op de dakramen van de boot. Ze heeft het warm en koud tegelijk en moet plassen. Rillend stroopt ze de vochtige slaapzak van haar lijf. Even vraagt ze zich af waar ze is, dan weet ze het weer. Zou er een wc zijn? Misschien alleen een smerige. Ze staat op en kijkt omhoog naar het ochtendlicht. Ze plast wel in de gracht. Niemand die het ziet. Zachtjes schuift ze het luik open, dat wonderlijk licht in de groeven glijdt. Voor ze het dek op wipt kijkt ze achterom. Hij zit er nog steeds in die rotanstoel, haar grote zwarte held, diep in slaap. Ze tast in haar zak en zet de bril op. De plastic tas aan zijn voeten ligt als een slappe dweil op de bodem van de boot. Op zijn schoot twee lege blikken -niet eens in elkaar gedrukt-, een gezicht dat half begroeid is met grijsgele stoppels. Het lijkt een ander gezicht dan gisteravond.
Misschien moet ze ervandoor gaan. Ze loopt terug op haar tenen, waarbij haar gezicht verkramppt tot een grimas, bukt zich en trekt de slaapzak naar zich toe. Met de zak in één hand, haar schoenen in de andere verdwijnt ze door het luik en sluit het weer achter zich. Zachtjes sluipt ze over het oplopende dek naar de voorsteven. Als ze vanaf daar hurkt kan ze niet in het water vallen, hoogstens valt ze naar voren op het dek. Ze tilt de rok van haar jurk omhoog, stroopt de trainingsbroek en haar onderbroek naar beneden en gaat zitten. Het duurt even, maar dan ratelt haar plas met een dikke straal in het water. Opgelucht blijft ze hangen en ziet twee waterhoentjes die ontwaken en zich van hun bevroren afval-nest in het water laten glijden. Ze glimlacht en wipt twee keer op en neer om de druppels af te schudden, waarbij haar bril van haar neus tuimelt en naar de rand van het dek glijdt. Snel trekt ze haar broek omhoog. Ze mag de bril niet verliezen.
‘Was het lekker, vrouwtje?’ In het geopende luik staat Dirk. Zijn haar staat jongensachtig omhoog, zijn ogen lijken weer net zo helder als gisteren. Louise aarzelt. Ze stapt naar de rand van het dek, pakt de bril die ze snel in haar zak steekt en grijpt haar slaapzak en de schoenen. Ondanks de pijn in haar voeten springt ze op haar blote voeten de wal op.
‘Dag Dirk. Ik moet ervandoor.’
‘Ho, ho. Hadden we niet nog een afspraak bij de voetendokter?’
Als Louise haar schoenen aantrekt probeert ze niet aan de pijn te denken. Dat gezeur over die voeten. Hebben ze de voeten, dan hebben ze je helemaal. Zelfs als ze eerst aardig zijn worden het monsters. Ze willen je bezitten.
‘Dirk.’ Ze zegt het met een schrille stem. ‘Ik moet echt weg.’
Zijn gezicht begint te bewegen als een vlucht vogels, alsof hij iets wil bedwingen zonder controle.

‘Ik vind je lief.’ Hij zegt het zonder de bravoure waarmee hij zijn zinnen gewoonlijk omkleedt. ‘Ik dacht... eindelijk weer eens iemand van...’

‘Van wat?’ Louise staat rechtop terwijl ze de slaapzak tot een klein pakket rolt. ‘Van m’n eigen soort? Nou, ik denk het niet. Mijn vader had een kolenbedrijf met daarbij passende handen. Vies, hard en los.’

‘Dan moet het je moeder zijn.’ Dirk zet hoopvol een pas naar voren, terwijl hij de plastic zak in zijn jaszak stopt, keurig gevouwen. ‘Kijk nou.’

‘Ja, en wat dan?’

Dirk graait in de binnenzakken van zijn jas en tovert van alles tevoorschijn.

‘Zeep, papieren doekjes, een scheermes, jodium en pleisters. Wat wil je nog meer?’

Louise knijpt haar ogen tot spleetjes en ziet zijn handen als een smekeling met offergaven. ‘Ik kan het water zo aansluiten en in de butafles zit nog wat gas om het op te warmen.

Louise voelt zich verslappen. Een warm bad.

‘Is ‘t mijn dag?’ Er begint nu ook iets te rommelen in haar maag. ‘Kan er een wijntje bij?’

‘Ik ga zo boodschappen doen.’ Dirk steekt zijn hand uit en helpt Louise aan boord.

Ze zijn vertrokken naar een andere stad. Samen. Om verlost te zijn van die ‘armoebende’ zoals Dirk ze noemt. Hij wist een stad met een kerk, waar de deur open stond voor iedereen.

De kerk vonden ze niet meer, maar Dirk heeft haar verteld over zijn vroegere leven en Louise heeft hem haar bril laten zien. Hij heeft de stelen onzichtbaar gelijmd.

Hele dagen lopen ze door de stad waar Dirk is geboren en getogen. De stad waar hij ook alles verloor: zijn goedlopende praktijk, zijn vrouw, zijn kind, zijn geld en tot slot zijn zelfrespect.

Hij wijst haar zijn vroegere huis en ze lopen naar de rand van de stad waar de begraafplaats is. Daar leggen ze bloemen op het kleine graf van zijn kind, dat vergeten lijkt. In de weken die volgen toveren ze de zanderige plek om tot een kleine tuin. Vlakbij, op een grasveld van een boer, betrekken ze een uitgewoonde caravan. Dirk heeft hem waterdicht gemaakt en Louise zegt dat ze zich veilig voelt bij hem en dat als hij er niet is “de doden” over haar zullen waken.

Dirk regelt alles, eten, drinken, leesvoer. Geen seconde laat hij haar alleen. Soms benauwt het haar, maar naar haar verleden vraagt hij nooit.

Het loopt tegen het einde van de zomer. Louise zit naast de caravan en vangt de laatste zonnestralen van die dag. Ze schuift haar stoel telkens een stukje verder in het gras tot ze uiteindelijk in de berm zit, vlakbij de weg die langs hun veldje loopt. In de verte ziet ze een gestalte. Ze tuurt. Dat moet Dirk zijn die terugkomt van zijn strooptocht. De kleine uitkering die hij ontvangt is niet genoeg om met twee mensen van rond te komen. Altijd gaat ze mee, maar vandaag had ze geen zin. Ze was zo verdiept in haar boek dat hij haar liet liggen. Ze hoorde hoe hij het deurtje van de caravan zorgvuldig op slot draaide, “Dag, vogeltje” riep.

Louise is laat opgestaan, heeft het beddegoed opgeruimd en buiten de hele verdere middag zitten lezen in de klapstoel, haar benen rustend op een oude melkbus. Af en toe kijkt ze naar haar voeten, die heel en schoon zijn en dan glimlacht ze. Wat wil een mens nog meer. Misschien een wijntje?

Dirk weet dat ze niet helemaal zonder kan. Hij wel, hij drinkt geen druppel meer. Per dag wordt hij mooier, haar Dirk. Zijn huid is gebronsd, zijn tanden zien er verzorgd uit en hij loopt niet meer zo voorover, kijkt vooruit. Ze weet niet zeker wat ze nu echt voor hem voelt, maar het is goed zo. Ze sluit haar ogen en doetelt verder in de ondergaande zon, die de wereld achter haar ogen van oranje tot rood kleurt. Ineens is het zwart, alsof er een wolk voor de zon schuift.

‘Zo prinsès, hier ben je dus.’

Louise schrikt en opent haar ogen.

Voor haar staat Gerda, verwaarloosder dan ooit.

‘En?’ Gerda staat wijdbeens voor haar, ‘heeft ie het al laten zien?’

‘Wat?’ Louise zegt het ademloos.

‘Het graf.’

Louise haalt haar schouders op. Waar bemoeit dat mens zich mee.

Gerda plant haar benen nog steviger in de grond.

‘Dat is zijn manier, hè. Versierleed noem ik dat. Ik heb het wel gezien, hoor. Die bloementuin voor dat dooie kind. Maar het is wel mijn dooie kind. Dus verbeeld je niks.’

Gerda draait zich om en loopt weg.

Louise is doodstil blijven zitten, nietsziend starend naar de rug van Gerda die kleiner en kleiner wordt tot er niets meer van haar over blijft dan een wazige vlek in de verte.

De zon is verdwenen achter de horizon. Louise huivert en loopt naar de caravan. Ze haalt haar slaapzak van het bed en stopt haar schoenen en sokken in een plastic tas.

Blootsvoets vertrekt ze en achterom kijkt ze niet meer.